helo

GUIDE FÖR KOMMUNER · SAMHÄLLSBYGGNAD OCH TEKNIK

Friskare arbetsplats inom samhällsbyggnad och teknik

Gata och park, VA, fastighet, avfall, bygglov och planering

Utgår från WHO:s modell för hälsosamma arbetsplatser

OM GUIDEN

Här arbetar både fältpersonal och tjänstepersoner, med mycket olika arbetsvillkor. Ett gemensamt hälsoarbete behöver fungera lika bra i fält som på kontoret.

Guiden riktar sig till förvaltningsledning, HR och chefer och visar hur ni arbetar strategiskt med hälsa – från kartläggning till uppföljning – med Hälsoportalen som stöd.

I GUIDEN

1. Förvaltningens utmaningar
2. Best practice: WHO:s process steg för steg
3. Kartlägga nuläget
4. Årshjul för förvaltningen
5. Handlingsplan på tre nivåer
6. Insatser på fyra nivåer

Vanliga utmaningar inom de fyra områdena

WHO beskriver fyra områden där arbetsgivaren kan påverka hälsan. Listan är en utgångspunkt för er kartläggning – er egen bedömning avgör vad som är viktigast.

Fysisk arbetsmiljö

- Arbete i trafikmiljö
- Maskiner, buller och vibrationer
- Kemikalier och smitta i VA och avfall
- Utomhusarbete i kyla och värme

Psykosocial arbetsmiljö

- Tidspress i projekt
- Hot och bemötande i myndighetsutövning
- Jour och beredskap
- Olika villkor för fält och kontor

Personliga hälsoresurser

- Beredskap, sömn och återhämtning
- Friskvård som fungerar för fältpersonal
- Stillasittande arbete på kontoret

Engagemang i samhället

- Arbete i offentlig miljö med medborgarkontakt
- Trafiksäkerhet för allmänheten
- Samverkan med entreprenörer

ATT BÖRJA MED

Tre områden som ofta är extra viktiga i samhällsbyggnad och teknik

1. **Systematiskt arbetsmiljöarbete i vardagen**
   Riskerna i fält kräver att säkerheten är en del av varje dag.
2. **Rättvis och transparent organisation**
   Fält och kontor ska uppleva samma tydlighet och rättvisa.
3. **Delaktighet och inflytande**
   De som gör jobbet vet var riskerna finns.

De tre områdena motsvarar friskfaktorer som parterna i kommunal sektor har enats om. Er medarbetarundersökning – friskfaktorenkät, HME, COPSOQ III eller en egen enkät – visar vad som behöver prioriteras hos er.

Utgå från WHO:s process i åtta steg

Ett strategiskt hälso- och arbetsmiljöarbete börjar med att kartlägga nuläget och tillsätta en tvärfunktionell grupp som driver frågorna framåt. Här är vår rekommendation på arbetsprocess för samhällsbyggnad och teknik.

01 Mobilisera

Förvaltningsledning och fackliga företrädare står bakom arbetet. Hälsopolicyn förankras och tid och resurser avsätts.

02 Samla

En hälsogrupp med chefer, skyddsombud, HR och medarbetare från olika yrken – olika roller ser olika risker.

03 Bedöma

Tillbud och olyckor, medarbetarundersökning uppdelad på fält och kontor, skyddsrond av fordon, maskiner och arbetsplatser.

04 Prioritera

Matcha det som är viktigast att åtgärda med det medarbetarna själva vill förändra. Välj ett par områden att börja med.

05 Planera

Handlingsplaner med mätbart mål, ansvarig, budget, underhåll och uppföljning – kopplade till förvaltningens och kommunens mål.

06 Genomföra

Säkerhetsgenomgångar i fält, rutin för beredskap och återhämtning, utbildning för arbete på väg och friskvård för fältpersonal.

07 Utvärdera

Följ både genomförandet och resultatet – efter 3, 6 och 12 månader. Fråga medarbetarna vad som fungerade.

08 Förbättra

Revidera planen varje år och mät igen. Lyft det som gått bra och börja om med nästa prioritet.

Exempel på frågor att besvara för att kartlägga nuläget

Nuläget är utgångspunkten för hela arbetet. Frågorna hjälper hälsogruppen att se var ni står – innan ni väljer vad som ska prioriteras.

- [ ] Hur ser sjukfrånvaron ut, kort- och långtid, per förvaltning och enhet, och hur har den utvecklats de senaste åren?
- [ ] Var finns upprepad korttidsfrånvaro, och hur fångar cheferna upp den i dag?
- [ ] Hur många rehabärenden pågår, och hålls de lagstadgade datumen?
- [ ] Vad visade den senaste medarbetarundersökningen, och vad hände med resultatet?
- [ ] Hur ser arbetsbelastningen ut, och vet medarbetarna vad som kan prioriteras bort?
- [ ] Hur rapporteras tillbud, olyckor och hot och våld, och följs de upp?
- [ ] Är det systematiska arbetsmiljöarbetet dokumenterat, och när gjordes den senaste årliga uppföljningen?
- [ ] Har cheferna rimliga förutsättningar att leda arbetsmiljöarbetet, i form av antal medarbetare, tid och stöd?
- [ ] Vilka hälsofrämjande insatser finns i dag, som friskvård och företagshälsovård, och hur många använder dem?
- [ ] Vilka system, mejlkorgar och kalkylblad används i dag för sjukanmälan, rehab, enkäter och SAM, och vem har överblicken?

ETT SÄTT ATT KARTLÄGGA NULÄGET

1 Undersöka
Medarbetarundersökning – samma frågor i hela kommunen.

2 Analysera
Resultat för kommun, förvaltning och enhet.

3 Planera
Aktiviteter kopplade till mål och resultat.

4 Följa upp
Nästa mätning visar förflyttningen.

Ett år med strategiskt hälsoarbete och SAM

Kalenderår. Vintern och sommarsäsongen styr planeringen. Lagkraven är grunden, hälsoarbetet bygger på dem – på kommun-, förvaltnings- och enhetsnivå.

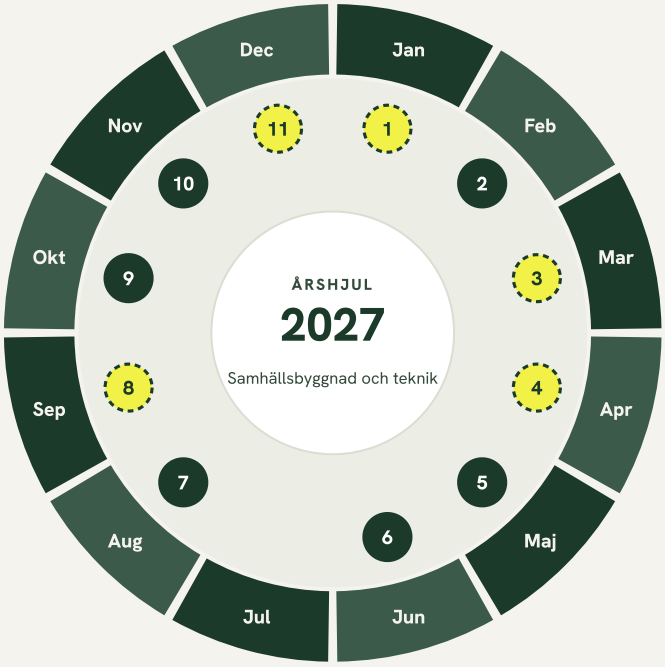

- Arbetsmiljö (SAM)
- Hälsofrämjande arbete
- Heldragen kant = ska (lagkrav)
- Streckad kant = bör

1	Jan	Förvaltningens mål utifrån kommunens gemensamma mål	BÖR	FÖRVALTNING
2	Feb	Riskbedömning av vinterarbete och beredskap	SKA	FÖRVALTNING
3	Mar	Medarbetarundersökning till alla medarbetare	BÖR	KOMMUN
4	Apr	Analys av resultatet	BÖR	FÖRVALTNING
5	Maj	Skyddsrond av fordon, maskiner och arbetsplatser	SKA	ENHET
6	Jun	Introduktion av sommarpersonal	SKA	ENHET
7	Aug	Handlingsplaner på arbetsplatsträff	SKA	ENHET
8	Sep	Uppföljning av handlingsplaner	BÖR	FÖRVALTNING
9	Okt	Skyddsrond inför vintern	SKA	ENHET
10	Nov	Årlig uppföljning av arbetsmiljöarbetet	SKA	FÖRVALTNING
11	Dec	Mål och resurser in i nästa års budget	BÖR	FÖRVALTNING

I portalen: Årshjul med påminnelser och märkning av vad som är lagkrav (ska) och rekommendation (bör), kopplat till Planering och Rapportering.

Exempel: Säkert arbete i trafikmiljö

Ett problem behöver sällan bara en sorts lösning. En bra handlingsplan angriper det från alla fyra områdena.

Fysisk

Trafikanordningsplaner och avstängningar på alla arbetsplatser.

Psykosocial

Tid i planeringen för säkerhetsgenomgång innan arbetet startar.

Personliga resurser

Utbildning i arbete på väg för alla som arbetar i trafikmiljö.

Samhälle

Tydlig information till trafikanter och boende om pågående arbeten.

Mål	Ansvarig	Uppföljning	Underhåll
[ERT MÄTBARA MÅL]	Enhetschef gata och park	Efter 3, 6 och 12 månader	Repetition varje år och vid nyanställning

TRE NIVÅER

Konkret på enheten – strategiskt i hela kommunen

Enkla och mätbara aktiviteter är grunden. Verklig förändring kräver att hela kommunen drar åt samma håll, med gemensamma mål på varje nivå.

ÖVERGRIPANDE

Kommunledning, HR och central samverkan prioriterar ett par områden och sätter gemensamma mål.

FÖRVALTNING

Samhällsbyggnad och teknik jämför sitt resultat med kommunens och bryter ned målen till egna mål och aktiviteter.

ENHET

Chef och medarbetare går igenom sitt resultat på en arbetsplatsträff och väljer en konkret, mätbar aktivitet.

Insatser som stöttar hela vägen – från samhälle till individ

Hälsa och arbetsmiljö hänger ihop. Insatserna gör nytta på olika nivåer, och Hälsoportalen håller ihop dem.

NIVÅ	HÄLSA	ARBETSMILJÖ	I HÄLSOPORTALEN
Samhälle Invånarna och kommunen som arbetsgivare	• Friska medarbetare ger kontinuitet för brukare, elever och invånare • Minskad sjukfrånvaro minskar belastningen på sjukvården och ökar samhällsengagemanget • Kommunen som attraktiv arbetsgivare	• Sjukfrånvaron som underlag till ledning och årsredovisning	**Samlad statistik över tid, Rapportering**
Kommun Förvaltningarna och kommunledningen	• Gemensamma hälsomål • Chefsutbildning i hälsofrämjande ledarskap	• Systematiskt arbetsmiljöarbete och årlig uppföljning • Bevakning av lagstadgade datum	**Dashboard, Årshjul, Planering, Rapportering, påminnelser**
Grupp Arbetsgruppen och enheten	• Aktiviteter på arbetsplatsträffen utifrån gruppens resultat	• Skyddsrond och riskbedömning • Rapportering av tillbud, hot och våld	**Enkätresultat på gruppnivå (minst fem svarande), Incidentrapportering, Handlingsplaner**
Individ Medarbetaren	• Friskvård och friskvårdsbidrag • E-learning inom hälsa och arbetsmiljö	• Sjukanmälan och VAB i mobilen • Rehabilitering med plan för återgång i arbete	**Friskvård, Utbildning, Rehabilitering, Boka företagshälsovård – konfidentiellt**

helo

Nyfiken på att veta mer om samarbete med Helo?

Kontakta oss så berättar vi mer.

Sofie
Processledare, Helo Hälsa

hej@helohalsa.com

Guiden utgår från WHO:s Healthy Workplace Framework and Model (2010). Friskfaktorerna är framtagna av parterna i kommunal sektor. Helo Hälsa är inte knutet till eller godkänt av WHO. Exemplen i guiden är illustrativa och ska anpassas efter er verksamhet.